

JURIDISK FORENINGSS AARBOG

FOR

VINTEREN 1943—44

TRYKT SOM MANUSKRIFT TIL BRUG FOR
FORENINGENS MEDLEMMER

KØBENHAVN
NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKJÆR)

1944

INDHOLD.

Foreningen	5
<i>E. J. C. Bang</i> : Nogle Passivitetsvirkninger i dansk Ret..	7
<i>Oluf H. Krabbe</i> : Om Lodtrækning i Fortid og Nutid.....	9
<i>Henry Ussing</i> : Nedsættelsen af Forsikrerens Forpligtelse efter Forsikringsaftalelovens § 6, 2. Stk.	10

Møderne er refereret af Landsretssagfører Bent Jacobsen.

FORENINGEN.

Paa Grund af Forholdene afholdt Foreningen ikke Møder i Tiden fra September 1943 til Januar 1944.

Den aarlige Generalforsamling afholdtes Mandag den 28. Februar 1944 i Odd-Fellow Palæet. Overretssagfører *Niels Olesen* valgtes til Dirigent og gav Ordet til Landsretssagfører *Erik Petri*, der aflagde Beretning og Regnskab.

Medlemstallet, der den 1. September 1942 var 582, havde været stigende og var den 1. September 1943 607.

Han omtalte de i Aarets Løb afholdte 7 Foredrag og gennemgik Regnskabet for 1942—43, der var revideret af Foreningens Revisor, Højesteretsdommer *Victor Hansen*. Beholdningen var ved Aarets Begyndelse 3.333 Kr. 45 Øre og ved Aarets Afslutning 2.268 Kr. 47 Øre.

Beretningen blev taget til Efterretning og Regnskabet godkendt.

Bestyrelsen blev genvalgt og bestaar af:

Professor, Dr. jur. *Henry Ussing*, Formand,
Højesteretsdommer *Jesper Simonsen*,
Højesteretsagfører *Karsten Meyer*,
Professor, Dr. jur. *O. A. Borum*,
Direktør i »Bikuben« *Johs. Faurholt*,
Højesteretsagfører *N. J. Gorrissen*,
Byretsdommer Frøken *Karen Johnsen*,

Professor, Dr. jur. *Erwin Munch-Petersen*,
Landsretssagfører *Erik Petri*,
Fuldmægtig i Justitsministeriet *Hans Topsøe-Jensen*,
Landsdommer *Jørgen Jensen* og
Statsadvokat *Jørgen Trolle*.

Foreningens Revisor, Højesteretsdommer *Victor Hansen*, blev genvalgt.

NOGLE PASSIVITETSVIRKNINGER I DANSK RET.

(Foredrag af Landsdommer *Bang*, Viborg, den 28. Februar 1944).

Foredraget udelades, da det er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1944 B. S. 101.

D i s k u s s i o n :

Professor *Ussing* udtalte Sympati for den norske Dom, som i Modsætning til hidtidig dansk Praksis stiller Krav om Reklamation fra den, der gennem en Meddelelse faar Kundskab om, at han falsk er opført som Kautionsist eller lignende.

Højesteretsdommen fra 1942, som lader Kreditor i et vist Omfang tabe Kravet over for Kautionsisten, fordi der ikke var givet ham Meddelelse om Debtors Misligholdelse, maa sikkert fortolkes snævert. Dens Resultat synes — navnlig efter Dissensens Formulering — i Hovedsagen at bero paa, at Kravet ikke var rejst mod selve Kautionsisten, men mod dennes Enke, der ved at hendside i uskiftet Bo havde overtaget Forpligtelsen, om hvis Eksistens eller Rækkevidde hun kunde være uvidende. Dommen giver formentlig ikke Støtte for, at Praksis vil kræve Underretning ogsaa over for den oprindelige Kautionsist.

Iøvrigt vilde han kun nævne, at det vilde være naturligt, at Lovgivningsmagten udvidede Banklovens og Sparekasselovens Bestemmelser om Pligt til at give Meddelelse til Kautionsister, maa- ske saaledes at de fandt Anvendelse paa alle bogføringspligtige.

Landsretssagfører *Federspiel* understregede, at den blotte Passivitet ikke medfører Retstab. Det vilde ogsaa være uheldigt, om Praksis tillagde Passiviteten en saa vidtgaaende Betydning.

Højesteretsdommen af 1907 vedrørende Salget af »Viborg Amtstidende« gik saaledes formentlig for vidt, naar den forlangte, at Sælgeren skulde fremkomme med Udtalelser om eller foretage Handlinger vedrørende et Krav, som paa dette Tidspunkt ikke var aktuelt. Hvis denne Dom blev betragtet som Udtryk for en almindelig Regel, vilde der stilles for store Krav om, at Privatpersoner, som maa have Ret til en vis Fred, skulde tage Hensyn til de til dem rettede Henvendelser.

Passivitet bør kun have Betydning, naar det paagældende Retssubjekt kan lastes for at have været passiv.

Landsretssagfører *Klerk* oplyste, at Østre Landsret i en Dom afsagt i 1941 havde ladet Kreditors Passivitet medføre Retstab over for Kautionsisten. Et Mergelforetagende havde mod Kautionsopnaaet en Kassekredit i en Bank, som i Forbindelse hermed havde indsat en Tilsynsførende i Virksomheden. Kautionsisten blev fritaget for at dække Tab foraarsaget ved, at Virksomhedens ene Deltager havde solgt af Materiellet, idet den Tilsynsførende paa et tidligt Tidspunkt havde opdaget dette, uden at der var blevet givet Meddelelse herom til Kautionsisten.

Indlederen havde derefter Ordet for nogle afsluttende Bemærkninger, hvorunder han særlig fremhævede, at den Situation, som forelaa til Behandling i Højesteretsdommen fra 1942, hvor en Kautionsforpligtelse var overtaget af en Enke, som hensad i uskiftet Bo, ikke var af en saadan særlig Karakter, at man ikke har Lov til at haabe, at Dommen er af mere almindelig Betydning.

De af Landsretssagfører *Federspiel* nævnte Betæneligheder ved Domstolens Praksis med Hensyn til Passivitetens Virkninger synes ikke overbevisende. Et Krav om en vis Aabenhed i Retsforhold kan ikke gaa nogen for nær.

OM LODTRÆKNING I FORTID OG NUTID.

(Foredrag af Professor, Dr. jur. *Oluf H. Krabbe* den 27. Marts 1944).

Foredraget udelades, da det er trykt i *Juristen* 1944 S. 157.

NEDSÆTTELSEN AF FORSIKRERENS FORPLIGTELSE EFTER FORSIKRINGSAF- TALELOVENS § 6. STYKKE 2.

(Foredrag af Professor, Dr. jur. *Henry Ussing* den 24. April 1944. Mødet afholdt i Fællesskab med Forsikringsforeningens juridiske Gruppe).

De regler, forsikringsaftaleloven (FAL) giver om urigtige risikooplysninger, har i det store og hele stået deres prøve. Dog har der ikke været fuld tilfredshed med reglerne om uagtsomt urigtige oplysninger, og der er ikke engang enighed om deres forståelse. Striden gælder navnlig hovedreglen om uagtsomhed, den, der findes i FAL § 6, stk. 2 (i den norske lov dog § 7, stk. 2, punktum 1), og som indeholder den saakaldte *prorataregel*. Det er denne regel, jeg skal tale om. Jeg ser altså bort fra de tilfælde, hvor selskabet ikke vilde have overtaget forsikringen (stk. 1), og fra de forsikringsaftaler, hvor kausalitetsreglen skal anvendes ifølge stk. 3 (norsk og finsk lov stk. 2, sidste punktum) eller særlig aftale.

I. *Hovedreglen i stk. 2, punktum 1.*

Foreløbig ser jeg bort fra den særlige regel om genforsikring (dansk, finsk og svensk lov punktum 2). Hovedreglen er i den danske FAL udtrykt således:

Maa det antages, at Selskabet vilde have overtaget Forsikringen, men paa andre Vilkaar, hæfter det i det Omfang, i hvilket det mod den aftalte Præmie vilde have forpligtet sig.

Denne regel kaldes *proratareglen*, skønt navnet kun passer helt under to betingelser: 1) at fejlen i oplysningerne kun har indvirket på præmiens størrelse, 2) at det ikke er en forsikring »au

premier risque«. Når disse to betingelser er opfyldt, bliver virkningen af oplysningernes urigtighed, at der sker en forholdsmæssig nedsættelse af forsikringssummen. Den nedsættes til den sum, der kunde være opnået for den aftalte præmie.

Det er vigtigt at fastslå, at det er *forsikringssummen*, der nedsættes, ikke erstatningen. Det får betydning, hvor der forelæ overforsikring. I så fald får den sikrede mere end forholdsmæssig erstatning. Hvis f. ex. præmien skulde have været dobbelt så høj, nedsættes forsikringssummen til det halve. Men hvis den aftalte forsikringssum var $1\frac{1}{2}$ gange forsikringsværdien, bliver den nedsatte forsikringssum $\frac{3}{4}$ af forsikringsværdien, og der skal derfor erstattes $\frac{3}{4}$ af skaden. Og alle skader skal erstattes helt, hvis forsikringssummen selv efter nedsættelsen dækker forsikringsværdien.¹⁾

Inden for forsikringskredse har jeg dog mødt den opfattelse, at man ialfald i visse grupper af tilfælde bør gå den vej altid at nedsætte *erstatningen* efter forholdet mellem den præmie, der er aftalt, og den, der vilde være krævet med rigtige oplysninger. Opfattelsen er vistnok udbredt indenfor løsørebrandforsikringen, og navnlig med hensyn til *vareforsikring*.

De tilfælde, hvor der kan rejses spørgsmål om at fravige den ovenfor opstillede regel om betydningen af overforsikring ved anvendelsen af proratareglen, er, så vidt jeg kan se, dem, hvor genstanden for forsikring er et indbegreb af ting, som findes på et bestemt sted, og hvis bestanddele skifter hurtigt og på en sådan måde, at den samlede værdi af det forsikrede svinger. I slige tilfælde er det almindeligt, at forsikringssummen efter forsikringstagerens ønske sættes betydeligt højere end de forsikrede genstandes værdi ved aftalen og deres gennemsnitlige værdi i forsikringstiden. Formålet hermed er, at forsikringen skal dække den største varemængde, som forsikringstageren regner med at kunne få på forsikringsstedet i forsikringstiden.

¹⁾ Dette er formentlig også meningen med udtalelserne i *Drachmann Bentzons* Kommentar Lov om Forsikringsaftaler s. 26, selv om en enkelt sætning er blevet lidt uheldigt formet, fordi den tillige sigter på forsikring au premier risque. Også *Folke Schmidt* Faran och försäkringsfallet s. 133 ff. synes trods kritikken af Bentzon for disse tilfælde at komme til samme resultat. At det er forsikringssummen, der nedsættes, er udtalt i alle de nordiske landes motiver til FAL.

Hvis nu præmien på grund af urigtige oplysninger er sat til det halve af, hvad den burde have været, og varelageret ved forsikringsbegivenheden kun havde en værdi, der svarede til halvdelen af forsikringssummen, fører min tolkning til, at selskabet skal betale fuld erstatning. Dette finder man urimeligt. Men nogen klar begrundelse herfor har jeg ikke mødt.

Det er muligt, at opfattelsen er påvirket af den ældre forsikringsrets behandling af overforsikring. Men FAL har endelig brudt med den. FAL lægger overhovedet ikke vægt på, om de forsikrede tings værdi før forsikringsbegivenheden var højere eller lavere end forsikringssummen. Den lægger udelukkende vægt på værdierne ved forsikringsbegivenheden. Hvis varelageret ved forsikringsbegivenheden ikke har højere værdi end forsikringssummen, skal selskabet derfor — hvor der er givet rigtige oplysninger — betale fuld erstatning, selv om der det meste af tiden før forsikringsbegivenheden forelå stor under- eller overforsikring. Men når dette er reglen, ser jeg ikke noget urimeligt i, at man — hvor der uagtsomt er givet urigtige oplysninger — fastholder, at det er forsikringssummen, der nedsættes, og at man på den nedsatte forsikringssum anvender de samme Regler. Derved bliver selskabet i overensstemmelse med proratareglens grundtanke stillet, som det vilde være, hvis der mod den aftalte præmie var sluttet forsikring på grundlag af rigtige oplysninger.

Hovedbaggrunden for den omtalte opfattelse i forsikringskredse er dog sikkert en rent praktisk betragtning. Ved de omtalte forsikringer har de forsikrede genstande *gennemsnitlig* en værdi, der er betydelig mindre end forsikringssummen. Men deraf følger, at selskabets risiko vil blive forøget ved anvendelsen af den almindelige prorataregel. Hvis f. ex. de forsikrede varers værdi gennemsnitlig er $\frac{3}{4}$ af forsikringssummen, har selskabet kun en risiko svarende til $\frac{3}{4}$ af forsikringssummen. Men hvis proratareglen fører til, at forsikringssummen nedsættes til det halve, vil selskabets risiko svare til hele den nedsatte forsikringssum.

Herfra kan man dog ikke drage den slutning, at erstatningen altid skal nedsættes forholdsmeæssig, selv om der forelå overforsikring. Afgørende for dommen herom er, på hvilket grundlag selskabet har sluttet aftalen.

Hvis selskabet giver slige forsikringer for en præmie, der står i forhold til forsikringssummen, uden at kræve oplysning om lagerets gennemsnitlige værdi, har selskabet fået en præmie, der svarer til hele risikoen, selv om man følger den tolkning, jeg forsvarer. I slige tilfælde måtte selskabet have fundet sig i, at forsikringstagerens varelager regelmæssig havde samme værdi som forsikringssummen. Selskabet har da heller intet grundlag for indvendinger imod, at det efter omstændighederne må betale fuld erstatning, fordi proratareglen anvendes. Proratareglen giver kun selskabet den risiko, der svarer til den aftalte præmie efter tariffen.

Hvis selskabet derimod ved fastsættelsen af præmien tog hensyn til graden af overforsikring, vilde en forsikring med nedsat forsikringssum være forholdsvis dyrere i præmie, og proratareglen vilde da føre til, at forsikringssummen skulde nedsættes stærkere end efter forholdet mellem præmierne for to forsikringer med den aftalte sum. Den måtte nedsættes til den sum, som kunde være opnået for den aftalte præmie.

Heller ikke hensynet til risikoen kan derfor føre til ved brandforsikring af varelager o. l. at fravige den almindelige prorataregel og gennemføre den regel, at erstatningen altid skal nedsættes forholdsmæssig, selv om der forelå overforsikring.

En slig fravigelse kunde endnu tænkes støttet på, at den almindelige prorataregel ved disse forsikringer i særlig høj grad kan tænkes at friste forsikringstagerne til at være skødesløse med risikooplysningerne. Men denne fare, der næppe er stor her, hvor det drejer sig om en skadeforsikring, har FAL ikke taget hensyn til. — Dette fremgår af, hvad der siges nedenfor under III. — Hvis selskaberne af hensyn til denne fare ikke finder lovens ordning tilfredsstillende, må de sørge for at skabe et værn imod faren ved særlige bestemmelser i forsikringsvilkårene, f. ex. ved at fastsætte, at erstatningen kan nedsættes i tilfælde af grov uagtsomhed.

Tilbage bliver den realitet, at de forsikringstagerere, der uagtsomt giver urigtige oplysninger, ved slige vareforsikringer får mere for deres præmier end *gennemsnittet* af forsikringstagerere. Dette kan man finde uretfærdigt, og det kan bevirke, at selskaberne ønsker

at fravige den almindelige prorataregel ved aftale. Og selskabernes holdning kan atter føre til, at der dannes en sædvane om, at erstatningen altid skal nedsættes forholdsmæssig. Efter mit skøn er det dog ialfald ikke påkrævet at indføre en slig ordning. At fastholde den almindelige prorataregel vil næppe påføre selskaberne så meget større udgifter, at det får indflydelse på præmiernes størrelse. Og undtagelsesbestemmelser bør ikke indføres uden nødvendighed, bl. a. fordi de altid medfører vanskeligheder ved afgrænsningen. Disse vanskeligheder kunde ganske vist undgås ved at lade undtagelsen gælde for al løsørebrandforsikring. Men dette vilde efter min mening være urimeligt. Navnlig ved almindelig indboforsikring foreligger de ovenfor nævnte grunde til at fravige den almindelige regel ikke.

Som jeg nævnte ovenfor s. 10—11, er der imidlertid visse tilfælde, hvor proratareglen ikke kan anvendes.

Ved *forsikring au premier risque* stemmer det bedst med ordene i § 6, stk. 2 at nedsætte forsikringssummen til det beløb, som kunde være opnået ved en forsikring au premier risque for den aftalte præmie, men med rigtige oplysninger. Går man denne vej, skal summen imidlertid ikke nedsættes efter forholdet mellem den aftalte og den rigtige præmie, men den må nedsættes stærkere, fordi risikoen her ikke formindskes i samme forhold som forsikringssummen.²⁾

Docent *Folke Schmidt* i Lund, der nylig har behandlet disse spørgsmål i en bog, hævder dog, så vidt jeg forstår, at man bør gå den vej at nedsætte erstatningen forholdsmæssig.³⁾ Hans løsning har den tekniske fordel, at erstatningen normalt kan udregnes blot på grundlag af forholdet mellem præmierne. Men den medfører, at den sikrede aldrig får fuld erstatning, ikke engang ved ganske små skader.

Hvis rigtige oplysninger vilde have medført, at selskabet i kontrakten havde *indsat særlige vilkår eller særlige begrænsninger i forpligtelsen*, må kontrakten ændres i overensstemmelse hermed. Hvis et livsforsikringsselskab på grund af særlig sygdomsfare vilde have krævet en karenstid på to år, betragtes forsikringen

²⁾ Dette synes oversat af *Bentzon* på det anførte sted.

³⁾ *Faran och försäkringsfallet* s. 134 f.

som indgået med to års karens. Og hvis en brandforsikring vilde have forlangt visse sikkerhedsforholdsregler, må den sikrede finde sig i at blive stillet, som om disse forholdsregler var betinget i aftalen.

Det kan omtvistes, hvad der gælder i tilfælde, hvor rigtige oplysninger vilde have bevæget selskabet til at undersøge faren nærmere, f. ex. til at kræve en lægeundersøgelse. Hvis selskabet ikke vilde have overtaget forsikringen uden en slig undersøgelse, må det som regel kunne kræve sig fritaget for ansvar efter § 6, stk. 1. Men dersom det bagefter kan godtgøres, at en undersøgelse vilde have givet et sådant resultat, at selskabet vilde have overtaget forsikringen, må tilfældet behandles efter stk. 2.

Vanskeligst er vistnok de tilfælde, hvor selskabet med de rigtige oplysninger vilde have givet forsikringstageren valget mellem flere muligheder, navnlig en høj præmie uden særlige vilkår og en lavere præmie med særlige vilkår. Sålænge forsikringsbegivenheden ikke er indtrådt, må forsikringstageren have valget. Men efter forsikringsbegivenhedens indtræden kan selskabet ikke stå sig ved, at den sikrede har valget. Dersom en af løsningerne kræver sikkerhedsforholdsregler eller iøvrigt måtte antages at bevæge forsikringstageren til fareformindskende foranstaltninger, som ikke er truffet, bør man vistnok foretrække den anden løsning. Er der ingen sådan forskel på løsningerne, men bliver en af dem sædvanlig foretrukket, bør man vistnok følge den. I de tilbageværende tilfælde må man vistnok følge selskabets bestemmelse, ialfald hvis selskabet før forsikringsbegivenheden har opstillet en almindelig regel (har en praksis) for slige konflikter.

II. *Den særlige regel om undladt genforsikring.*

For tilfælde, hvor selskabet med rigtige oplysninger vilde have tegnet genforsikring i videre omfang, opstiller § 6, stk. 2, punktum 2 følgende regel:

Vilde Selskabet ved Genforsikring i videre Omfang have begrænset sit Ansvar for egen Regning, nedsættes Erstatningen i samme Forhold.

Bestemmelsen er ikke helt klar. Formuleringen af reglen har åbenbart voldt vanskelighed. Hver af de fire nordiske love har sin affattelse, og det norske kommissionsudkast havde endda en femte. Finlands og Sveriges er endnu vagere end Danmarks. De siger, at selskabets ansvar skal »därefter lämpas«. Norges er noget skarpere. Den lyder således:

. . . er et beløp blitt uten gjenforsikring, nedsettes erstatningen med det beløp, selskapet kunde ha krevet hos gjenforsikreren om det hadde gjenforsikret beløpet.

Genforsikringsreglen er blevet tolket på flere måder. Nu er der dog vistnok enighed om, at reglen ikke medfører nogen nedsættelse af den del af erstatningen, der faktisk er dækket ved genforsikring. Denne tolkning er først fremsat af *Drachmann Bentzon* i hans kommentar s. 27. Det beløb, genforsikreren er forpligtet til at betale under hensyn til proratareglen, må hovedforsikreren være forpligtet til at betale til den sikrede uden nedsættelse efter punktum 2. Formålet med genforsikringsreglen kan kun være at undgå, at det kommer selskabet til skade, at det ikke har fået genforsikret i det omfang, det vilde have gjort.

For det genforsikrede beløbs vedkommende kommer altså kun den almindelige prorataregel i punktum 1 til anvendelse. Men den sikredes stilling kan blive forringet, hvis genforsikreren har betinget sig en gunstigere stilling end den, der følger af proratareglen, eller hvis genforsikreren selv vilde have taget genforsikring i videre omfang med de rigtige oplysninger.⁴⁾

Genforsikringsreglens område er altså den del af risikoen, som hovedforsikreren har holdt for egen regning, men som han vilde

⁴⁾ Ifølge *Ignatius* i Nord. Forsikringstidsskrift 1935 s. 399 f. følger finske skade-forsikringsselskaber den praksis, at genforsikreren ansvar skal nedsættes mindst i samme forhold som hovedforsikreren maximum. Hvis hovedforsikreren med rigtige oplysninger kun vilde holde $\frac{1}{3}$ af det, selskabet faktisk holdt, for egen regning, nedsættes genforsikreren ansvar til $\frac{1}{3}$. I det nedenfor givne eksempel 2, hvor 60.000 var genforsikret, nedsættes de 60.000 altså til 20.000, og dette antages at medføre, at hovedforsikreren ansvar overfor den sikrede også nedsættes med 10.000.

Indenfor danske genforsikringskredse har jeg modt en tilsvarende opfattelse, men der er så vidt vides ikke dannet nogen praksis i denne retning. Da de sædvanlige genforsikringskontrakter vistnok ikke har haft genforsikringsreglen i FAL § 6, stk. 2 for øje, og da den omtalte begrænsning af genforsikreren forpligtelse formentlig uden skade kan undværes, bør den næppe foretages. I det følgende ses der bort fra slige begrænsninger i genforsikreren ansvar.

have genforsikret med rigtige oplysninger. Hvad der gælder herom, er imidlertid meget omtvistet.

Drachmann Bentzons opfattelse går ud på, at selskabets risiko for egen regning nedsættes proportionalt med forholdet mellem, hvad selskabet har holdt for egen regning, og hvad det vilde have holdt for egen regning, hvis det havde sluttet aftale *om samme forsikringssum* på grundlag af rigtige oplysninger — altså mod forhøjet præmie. Bentzon udtrykker vel ikke reglen med disse ord, men det eksempel, han giver, viser klart meningen.

Denne løsning kan belyses ved et par eksempler.

Ex. 1. Hus brandforsikret i S for værdien 90.000 mod årspræmie 90 (1 ‰). S genforsikrer 60.000 i G, da S højst holder 30.000 for egen regning. Forsikringstageren har uagtsomt benægtet, at der findes brandfarlig virksomhed i huset. Med rigtige oplysninger vilde præmien have været 2 ‰, og S vilde for egen regning højst have holdt 20.000.

Ifølge proratareglen i punktum 1 nedsættes forsikringssummen til 45.000.

Bentzons løsning: Da selskabet for egen regning kun vilde have holdt $\frac{2}{3}$ af de 30.000, skal de 15.000, som det efter proratareglen holder for egen regning, nedsættes til $\frac{2}{3}$, altsaa 10.000. Ved total-skade skal der derfor betales 10.000 + genforsikrerens 30.000, i alt 40.000.

Ex. 2. Som *ex. 1*, dog at S højst vilde holde 10.000 for egen regning, hvis præmien var 2 ‰. Bentzons løsning bliver, da 10.000 kun er $\frac{1}{3}$ af 30.000, at de 15.000 nedsættes til $\frac{1}{3}$, altsaa 5.000, og erstatningen for totalskade bliver 35.000.

Bentzons løsning var et betydeligt fremskridt i sammenligning med den, der var givet i de danske motiver til FAL, og den vandt tilslutning fra flere sider.⁵⁾ Dens fortrin var, at den formindskede virkningen af genforsikringsreglen. Man kan imidlertid naa videre i samme retning.

En tolkning, der var gunstigere for den sikrede, blev fremsat af hovrættspresidenten *Kaarlo Ignatius* fra Helsingfors.⁶⁾ Hans løs-

⁵⁾ Se bl. a. *Grundt* i Tidsskrift for Rettsvidenskab 1933 s. 202 f.

⁶⁾ Nord. Forsikringstidsskrift 1935 s. 393 ff.

ning kan, så vidt jeg ser, sammenfattes således: Selskabet skal for egen regning aldrig svare til mere end det maximum, selskabet vilde have holdt for egen regning, når der med rigtige oplysninger var sluttet aftale om den aftalte forsikringssum. Kun hvis dette maximum er mindre end det Beløb, selskabet for egen regning skal svare til efter den almindelige prorataregel, griber genforsikringsreglen ind.

Anvendes denne tolkning på de to eksempler, bliver resultatet:

Ex. 1. Genforsikringsreglen kræver ingen nedsættelse, da de 15.000, selskabet for egen regning svarer for, ikke overstiger de 20.000, det vilde have holdt for egen regning. Erstatningen for totalskade bliver 45.000.

Ex. 2. Her må de 15.000 nedsættes til 10.000, der vilde have været selskabets maximum. Erstatningen for totalskade bliver 40.000.

Disse resultater må efter min mening godkendes. Men det udgangspunkt, Ignatius tog, er ikke rigtigt, så vidt jeg ser.

Det er for nylig blevet kritiseret af *Folke Schmidt*.⁷⁾ Ved bedømmelsen af, hvilket beløb selskabet med rigtige oplysninger vilde have holdt for egen regning, lægger Ignatius ligesom Bentzon til grund den hypotese, at selskabet sluttede forsikring om *den aftalte forsikringssum*, i de to eksempler 90.000, hvilket forudsætter en forhøjet præmie. Dette er urigtigt, siger Folke Schmidt. Det afgørende må være, hvad selskabet vilde have holdt for egen regning, når det sluttede forsikring mod *den aftalte præmie*. Vi må altså tænke os en forsikring sluttet til den aftalte præmie, men med forsikringssummen nedsat efter den almindelige prorataregel i punktum 1, og så undersøge, hvor meget af denne sum selskabet vilde have genforsikret. Allerede den almindelige prorataregel medfører en forholdsmæssig nedsættelse af det beløb, selskabet holder for egen regning. Kun hvis selskabet ikke engang vilde have holdt det således nedsatte beløb for egen regning mod den forhøjede præmie, får genforsikringsreglen betydning. Den medfører med andre ord kun nedsættelse, hvis selskabet med rigtige

⁷⁾ Faran och försäkringsfallet s. 138 ff.

oplysninger mod aftalt præmie vilde have genforsikret en større *brøkdel* af sin risiko.

I de to eksempler må beregningen altså opstilles således:

Ex. 1. Af den nedsatte forsikringssum, 45.000, vilde selskabet for egen regning have holdt 20.000. Da dette er mere end de 15.000, der falder på selskabets regning efter proratareglen, medfører genforsikringsreglen ingen nedsættelse.

Ex. 2. Da selskabet for egen regning kun vilde have holdt 10.000, som er mindre end de 15.000, nedskæres disse til 10.000.

Saa vidt jeg ser, er Folke Schmidts betragtning rigtig. Det er det naturligste at tolke andet punktum i overensstemmelse med den grundtanke, der er udtrykt i første punktum. Og denne grundtanke er, at selskabet skal give den forsikring, som det vilde have givet *for den aftalte præmie*, hvis der ikke var givet urigtige oplysninger.⁸⁾

I princippet har Folke Schmidt altså ret. Men han har ikke set — eller dog ikke sagt — at hans tolkning ialfald i de fleste tilfælde fører til samme resultater som den, Ignatius fremsatte. De to tolkninger giver nemlig samme resultat overalt, hvor hovedforsikrerens maximum er et bestemt beløb, der gælder, hvad enten forsikringssummen er større eller mindre. Resultaterne bliver ens, hvad enten de bestemte beløb, der er selskabets maxima, beregnes efter forsikringssummen eller paa andet grundlag, f. ex. efter hvad selskabet regner med at kunne komme til at udrede ved en forsikringsbegivenhed uden at få dækning.

Hvor maxima er bestemte beløb, bliver der kun tale om nedsættelse efter genforsikringsreglen, hvis det beløb, S holder for egen regning, nedsættes stærkere, end forsikringssummen nedsættes efter den almindelige prorataregel.

Derimod fører de to tolkninger til forskellige resultater, hvis selskabets maxima er brøkdele af ansvaret og brøken er mindre, jo større faren er. Det kan belyses ved at ændre *ex. 1*: Selskabet holder for egen regning $\frac{1}{3}$, når præmien er 1 ‰ , men kun $\frac{2}{9}$.

⁸⁾ Således også *Bentzon* Lov om Forsikringsaftaler s. 26, *Grundt* i Tidsskr. f. Rettsvidenskab 1933 s. 202.

når præmien er 2 ‰. Af en forsikring på 45.000 vilde selskabet da kun have holdt $\frac{2}{9}$ eller 10.000 for egen regning, og selskabet svarer da kun for 40.000 efter Folke Schmidts tolkning. Ignatius vil derimod beregne de $\frac{2}{9}$ af 90.000, hvorfor selskabet svarer for alle 45.000.

Jeg ved ikke, om der findes danske selskaber, der har maximering af denne art. Indirekte findes brøkdelsmaxima dog, så vidt jeg har forstået, ved forsikring af mindre gode liv. Normalt genforsikres hele risikoen i et særligt selskab, *Dana*, men dette afgiver ofte en brøkdel til cedentselskabet, f. ex. $\frac{5}{10}$ eller 20 ‰, og denne brøkdel holder selskabet altså i virkeligheden for egen regning. Hvis en livsforsikring paa grund af urigtige oplysninger ikke er afgivet til Dana, kan selskabet påberåbe sig genforsikringsreglen. Men herved må det behandles, som om det vilde have holdt det retrocederede beløb for egen regning. Hvis vi tænker os en livsforsikring paa 10.000, der efter proratareglen skulde nedsættes til 5.000, og forudsætter, at Dana til selskabet vilde afgive 10 ‰, skal selskabet efter Ignatius svare til 10 ‰ af 10.000, men efter Folke Schmidt til 10 ‰ af 5.000.

Efter indholdet af lovreglerne i dansk og navnlig i norsk FAL anser jeg det for rigtigst at følge Folke Schmidt også her, skønt Ignatius' løsning er gunstigere for de sikrede og næppe vilde frembyde betæneligheder fra forsikringsvirksomhedens synspunkt.

Hidtil har jeg set bort fra under- og overforsikring.

Hvis der foreligger *underforsikring* og forsikringen skal behandles efter FAL § 40, må man fastslå, hvor stor en brøkdel af skaden sikrede vilde have krav på ved totalskade. Samme brøkdel af skaden har han da krav på ved delskade. I ex. 1 erstattes altså $\frac{1}{2}$ af enhver skade, i ex. 2 derimod $\frac{4}{9}$. Denne løsning stemmer med hovedprincippet, at selskabet skal være stillet, som det vilde have været, hvis det med rigtige oplysninger havde sluttet aftale om forsikring mod den aftalte præmie.

Naar *forsikringssummen overstiger forsikringsværdien*, vil nedsættelsen efter den almindelige prorataregel normalt medføre, at overforsikringen forsvinder. Hvis dette ikke er sket, kan det omtvistes, hvilken betydning genforsikringsreglen skal have.

Til belysning heraf kan *ex. 1* ændres således: På grund af anden skade var huset før branden kun 39.000 værd. I så fald skal skaden erstattes uafkortet. Af de 39.000 falder de 26.000 på genforsikreren, de 13.000 på hovedforsikrerens egen regning.

Hvis hovedforsikrerens maximum som i *ex. 2* kun var 10.000, må genforsikringsreglen vistnok føre til, at de 13.000 nedsættes til 10.000, således at der kun skal erstattes 36.000 ved totalskade. Dette stemmer med den norske lovs affattelse. Men heller ikke her vilde der, så vidt jeg ser, være nogen praktisk betænkelighed ved at give den sikrede krav paa fuld dækning, idet man kunde forøge genforsikrerens andel. Genforsikreren har jo fået præmie, der dækker et ansvar på 30.000, og genforsikrerens maximum overskrider ikke.

En slig løsning kunde hjemles ved en regel om, at erstatningen beregnes som, hvis *forsikringssummen* var nedsat med det beløb, der er blevet uden genforsikring. Men den kan vanskelig forenes med ordene i den norske lov.

Såvel den danske som den norske lov siger iøvrigt, at det er *erstatningen*, der skal nedsættes, ikke forsikringssummen. Det vilde også være urigtigt uden videre at lade genforsikringsreglen medføre en nedsættelse af forsikringssummen. Hvis forsikringen løber videre, efter at fejlen i risikoplysningerne er kommet til selskabets kundskab, må selskabet fra da af tabe retten til at påberåbe sig genforsikringsreglen. Nu kan selskabet jo genforsikre, og der er derfor ingen grund til at fritage selskabet for nogen del af, hvad det svarer for efter proratareglen, jfr. grundsætningen i FAL § 9.

Der opstår et særligt problem, hvis der er taget genforsikring og genforsikrings-selskabet selv har et maximum for, hvad det overtager, og den efter proratareglen nedsatte forsikringssum vilde overskride dette maximum. I så fald kan genforsikrerens andel ikke overstige dette maximum, og genforsikringsreglen får derved større betydning.

Til belysning heraf skal jeg nævne nogle eksempler.

Ex. 3. En aflader tegner i S søforsikring stor 100.000 paa en ladning med dampskibet Randers, der er nyt og forsynet med

bedste sikkerhedsmidler. Da S for slige skibe højst holder 15.000 for egen regning, genforsikres 85.000. Det viser sig, at Randers uagtsonmt er blevet forvekslet med et andet af samme rederis skibe. Ladningen er sendt med Anders, der er gammelt og dår- ligt udstyret. Præmien for Anders vilde være blevet dobbelt så høj, og S har for slige skibe et maximum paa 6.000.

Ifølge Dansk Søforsikringskonvention § 24, stk. 3, første led, skal proratareglen anvendes. Derfor nedsættes summen til 50.000. Heraf dækker G 42.500. Men da S for egen regning kun vilde have holdt 6.000, skal S kun svare for $6.000 + G's\ 42.500 = 48.500$.

Ex. 4. Forholdet er som i ex. 3. G holder imidlertid for skibe som Anders et maximum på 60.000. S svarer også her for 48.500, da G's andel 42.500 er mindre end 60.000.

Ex. 5. Forholdet er som i ex. 4, dog at forsikringssummen og forsikringsværdien er 150.000, hvoraf 135.000 genforsikres. Efter den almindelige prorataregel vilde G's andel være det halve af 135.000, altså 67.500. Den må nedsættes til 60.000, der er G's maximum for Anders. S svarer i alt for 66.000.

Begrænsningen til, hvad genforsikreren vilde have overtaget, bliver også afgørende i de tilfælde, hvor genforsikreren følger den praksis ikke at overtage mere end en vis brøkdæl af cedentens risiko, f. ex. højst 10 gange sa meget som det, cedenten holder for egen regning.

Det udviklede viser, at man kan nå ret langt i retning af at neutralisere genforsikringsreglen. Der er imidlertid en mulighed for at nå endnu længere i tilfælde, hvor hovedforsikreren har kontrakt om *lobende genforsikring* af alle eller bestemte risici.

I slige tilfælde har praksis udviklet sig derhen, at genforsikre- ren i et vist omfang må finde sig i, at der efter forsikringsbegiven- heden foretages en regulering af genforsikringsforholdet med til- bagevirkende kraft. Hvis cedenten f. ex. på grund af en fejltag- else ikke har anmeldt en risiko til genforsikreren, skønt den efter kontrakten skulde genforsikres, kan cedenten kræve forholdet reguleret, som om risikoen var genforsikret.

Denne praksis lægger det nær at spørge, om cedenten ikke bør have samme ret til at kræve efterfølgende regulering i tilfælde, der falder ind under § 6, stk. 2. Antages dette, kan det føre til, at der ikke bliver brug for nedsættelse af erstatningen på grund af undladt genforsikring.

Problemet belyses ved følgende eksempel:

Ex. 6. Som ex. 3, men forsikringen går ind under en obligatorisk kontrakt om genforsikring, hvorefter G dækker indtil 10 gange S's maximaler. Som i 3 skal S svare for 48.500. Der kan dog rejses spørgsmål, om S ikke kan kræve de sidste 1.500 overtaget af G ved en efterfølgende regulering, hvorved G får præmie også for dette beløb. G's andel vilde da blive 44.000, og S måtte svare for alle 50.000.

Hvis genforsikreren er forpligtet til at finde sig i slig efterfølgende regulering, må dette komme den sikrede til gode. Selve genforsikringsaftalen giver vel ikke den, der er sikret ved hovedforsikringsaftalen, noget krav mod genforsikreren. Men genforsikringsreglen i § 6, stk. 2 har kun til formål at værne selskabet mod tab ved, at det ikke har opnået genforsikring i tilstrækkeligt omfang. Derfor kan den ikke benyttes, forsåvidt genforsikringskontrakten giver selskabet krav overfor genforsikreren.

Det afgørende spørgsmål bliver da, om genforsikringskontrakten forpligter genforsikreren til at gå med til en slig efterfølgende regulering. I forsikringskredse synes den herskende opfattelse at besvare dette spørgsmål benægtende. Opfattelsen kan imidlertid tænkes ændret. Men jeg er ikke tilstrækkelig kyndig på disse områder til med kraft at gå ind for slig pligt til efterregulering i de tilfælde, der falder ind under FAL § 6, stk. 2. En sådan forpligtelse vil vistnok medføre, at genforsikreren lider tab på disse risici, som han ikke har overtaget. Ganske vist får han krav på præmie af de overførte beløb. Men genforsikreren får ingen præmie for de tilsvarende risici i de mange tilfælde, hvor fejlen i risikooplysningerne ikke opdages, f. ex. fordi forsikringsbegivenheden ikke indtræder. Derfor må man regne med, at genforsikreren regelmæssig vil lide et tab på disse reguleringer. Hvis han skal finde sig i reguleringen, kan det tænkes at nødvendiggøre

en almindelig præmieforhøjelse for løbende genforsikringer. Rent bortset herfra⁹⁾ og fra vanskelighederne ved at fastsætte størrelsen af en eventuel præmieforhøjelse, er jeg imidlertid betænkelig ved at kræve den omtalte regel gennemført.

Afgørelsen må bero på, hvad forsikringstagerne gennemsnitlig er bedst tjent med. Dette er ikke helt let at afgøre. Grunden hertil er, at § 6 omfatter vidt forskellige tilfælde. Den dækker tilfælde, hvor forsikringstageren ialfald har udvist grov uagtsomhed og ikke helt uden grund kan mistænkes for at have handlet svigagtig. Til den anden side omfatter den tilfælde, hvor der åbenbart kun er udvist en ringe uagtsomhed, der er udslag af en ret undskyldelig mangel på opmærksomhed.

Hvis reglen kun omfattede de »pænere« tilfælde, vilde det nok være naturligt at lade genforsikreren dække også den øgede risiko. Men det vilde vistnok være meget betænkeligt, om genforsikreren skulde dække den øgede risiko også i de grovere tilfælde. Tabet herved måtte i det lange løb bæres af de andre sikrede — i form af præmieforhøjelse, lavere bonus o. s. v. — Men det er ikke i de almindelige forsikringstageres interesse at betale for at skaffe de groft uagtsomme dækning.

Foreløbig er jeg derfor betænkelig ved at hævde, at det er rigtigt generelt at forpligte genforsikringssselskaberne til ved regulering efter forsikringsbegivenheden at overtage den øgede risiko, der skyldes uagtsomme fejl i risikooplysningerne. Men det vil interessere mig levende at høre forsikringsmændenes mening om dette spørgsmål.

Hermed er jeg nået til ende med selve tolkningen af FAL § 6, stk. 2. De resultater, jeg er kommet til, stemmer helt igennem med ordene i den norske lovs § 7,¹⁰⁾ men de kan også forenes med ordene i de andre loves § 6.

⁹⁾ At der lides et tab, er ikke noget særligt for disse tilfælde. Selve den almindelige prorataregel har samme virkning i de allerfleste tilfælde.

¹⁰⁾ *Grundt* har ganske vist i Tidsskr. f. Rettsvidenskab 1933 s. 203 hævdet, at den norske lovs ord direkte fører frem til den løsning, Bentzon har foreslået.

III. Legislative betragtninger.

Til sidst skal jeg kort berøre spørgsmålet, om det vil være ønskeligt at ændre lovreglen.

Proratareglen, der jo længe før FAL var ført frem af Højesteretssagfører *N. H. Bache*, blev allerede for 25 år siden kritiseret af min kollega *Sindballe*.¹¹⁾ Han rejste navnlig den indvending, at reglen kan friste til unøjagtighed med risikooplysningerne, fordi den sikrede normalt får fuldt vederlag for præmien, hvis fejlen opdages, og desuden har chancen for at få mere, hvis fejlen ikke opdages. Betragtningen har navnlig vægt ved summaforsikring. Og ialfald indenfor livsforsikringen har erfaringerne bekræftet, at den almindelige prorataregel er farlig. Derfor blev som bekendt for nogle år siden her i Danmark den regel indført, at den ifølge den almindelige prorataregel (§ 6, stk. 2, pkt. 1) formindskede forsikringssum yderligere kan nedsættes med indtil $\frac{1}{5}$. Reglen blev for statsanstaltens vedkommende indført ved en ændring af § 17 i statsanstaltsloven (nu lovbekendtgørelse nr. 335 24. juni 1940) og for de private selskabers vedkommende ved ændring af selskabernes almindelige forsikringsvilkår.

Det vilde have stor interesse at høre, hvorledes forsikringsmændene ser på erfaringerne om denne regel og om proratareglen indenfor andre brancher, f. ex. i syge- og ulykkesforsikring.

Folke Schmidt har omvendt gjort gældende, at § 6 bør ændres til gunst for de sikrede.

Han rejser for det første tvivl om rigtigheden af, at loven giver selskaberne adgang til i aftalen at kræve indført de forbehold, som selskabet vilde have taget med rigtige oplysninger.¹²⁾ Han fremhæver, at den sikrede ved denne ordning bliver dårligere stillet, end han vilde være, hvis forbeholdet virkelig var taget. Det er rigtigt, at dette kan ske, navnlig i tilfælde, hvor selskabet vilde have krævet bestemte sikkerhedsforholdsregler.

Alligevel tror jeg ikke, man uden videre kan se bort fra slige forbehold. Gjorde man det, vilde forsikringstageren ligefrem

¹¹⁾ *N. H. Bache* Om den forsikredes Pligt til at give Risikooplysninger (1902) s. 29 ff., *Sindballe* Forsikringssøgendes Pligt til at give Risikooplysninger (1919) s. 50 ff.

¹²⁾ *Faran och försäkringsfallet* s. 138, 154 f.

kunne vinde ved uagtsomt at give urigtige oplysninger. Han vilde få en bedre forsikring, end selskabet normalt yder for den aftalte præmie. Hvis et livsforsikringsselskab f. ex. ved visse ugunstige oplysninger kræver en karenstid på to år eller betinger sig, at forsikringstageren ikke kan opnå præmiefritagelse ved invaliditet, vilde det være urimeligt og demoraliserende, om forsikringstageren skulde opnå en forsikring uden disse begrænsninger ved groft uagtsomt at erklære, at han ikke havde nogen sygdom eller svaghed.

Folke Schmidt gør også gældende, at man bør afskaffe den særlige regel om undladt genforsikring.¹³⁾

Dette spørgsmål fortjener nærmere undersøgelse. Der er ingen tvivl om, at det vilde være ønskeligt at ophæve genforsikringsreglen, hvis det ikke mødte særlige betænkeligheder.

Det er uheldigt, at omfanget af selskabernes forpligtelse afhænger af deres genforsikringspraksis, der i reglen ikke kendes af forsikringstagerne. Man kan vanskelig få de sikrede til at forstå, at deres ret skal være afhængig af genforsikringsforholdet, som forsikringstagerne ikke har nogensomhelst indflydelse på, ja ikke engang ret til at få oplysning om. Forsikringstagerne vil være tilbøjelige til at anse genforsikringen som noget, der ikke vedkommer dem. Faktisk tager danske selskaber vistnok i vidt omfang hensyn til denne indstilling hos publikum og påberåber sig nødvendig genforsikringsreglen. Allerede dette taler for at søge genforsikringsreglen ophævet eller ialfald begrænset så meget som muligt.

I tendensen er jeg derfor enig med Folke Schmidt. Men jeg kan ikke godkende de betragtninger, som han bygger på og åbenbart anser som afgørende.

Han hævder, at genforsikringsreglen allerede er helt upraktisk. Han tror ikke, at der findes noget selskab, som har en sådan genforsikringspraksis, at der bliver plads for nedsættelsesreglen i andet punktum — når man følger hans tolkning af reglen.

Jeg ved ikke, om svenske selskabers praksis virkelig svarer til hans beskrivelse. Men danske selskaber følger ialfald en anden praksis.

¹³⁾ Samme værk s. 144 ff., 154 ff.

Særlig skarpt kommer dette frem i livsforsikringen. Den ovenfor beskrevne praksis med fuld genforsikring af mindre gode liv i *Dana* medfører, at et selskab, der ikke har taget genforsikring, vilde have genforsikret hele sin risiko (eller den allerstørste del) i *Dana*, hvis det var oplyst, at den forsikrede var et mindre godt liv. I sådanne tilfælde medfører genforsikringsreglen, at selskabet går helt fri for ansvar — eller hvor en vis ringe del af risikoen atter af *Dana* er afgivet til selskabet, kun svarer for denne ringe del, nedsat efter proratareglen. —

Dermed er dog ikke givet, at den danske praksis bør opretholdes. Folke Schmidt hævder, at et selskab aldrig har grund til at søge yderligere genforsikring, efter at selskabets ansvar allerede er blevet reduceret efter forholdet mellem præmierne (proratareglen). Faren for en ujævn fordeling af selskabets udbetalinger formindskes endog ved anvendelsen af den almindelige prorataregel.

Dette kan jeg ikke se, han har godtgjort. Og der er andre omstændigheder, som han overser.

Ved forsikringer af højere fareklasser er der formentlig i reglen større fare for, at præmierne ikke svarer til den faktiske risiko, bl. a. fordi erfaringerne er færre. Og usikkerheden kan være så stor, at selskabet overhovedet ikke ønsker at overtage risikoen for egen regning. Som bl. a. erfaringerne fra livsforsikringen viser, kan forholdene ligge således, at det først er indretningen af et selskab med den særlige opgave at overtage visse farlige risici, der baner vej for en forsikring af slige risici. Og det kan være klart, at et selskab overhovedet ikke vilde overtage en vis risiko, hvis det ikke kunde genforsikre den helt eller for den allerstørste del.

I slige tilfælde vilde det næppe være rigtigt at gennemføre den regel, at der skal ses helt bort fra, om genforsikring vilde være sket. Hvis man gennemførte reglen, kunde den iøvrigt neutraliseres ved, at alle de særlige risici blev forsikret direkte i et særligt selskab. Så vilde de andre selskaber kunne påberåbe sig § 6, stk. 1, når den særlige risiko var skjult ved uagtsomhed.

Alligevel tror jeg, man i ret vidt omfang kan nå til at neutralisere genforsikringsreglen.

Det kan næppe anbefales uden videre at ophæve genforsikringsreglen for fremtidige forsikringer og forbyde, at den indføres i forsikringsaftalerne. I vidt omfang kunde selskaberne vel nok indrette sig på en slig ordning. Men det kan tænkes, at den fører til, at selskaberne afslår visse risici. Ordningen kan derved hæmme udviklingen af forsikringsvæsenet og umuliggøre at drage visse nye områder ind under forsikring.

Disse betænkeligheder svinder, når man nøjes med at ophæve reglen og ikke forbyder selskaberne at indføre beslægtede regler i deres forsikringsvilkår. Men hvis reglen ikke ophæves, må det ialfald stærkt anbefales, at selskaberne selv søger at finde ordninger, der gør genforsikringsreglen overflødig i videst mulig omfang. Af hensyn til publikum bør man så vidt mulig undgå nedsættelser på grund af undladt genforsikring.

Selskaberne bør derfor gennemse deres maximeringsregler med den plan ikke uden afgørende grunde at opstille regler, der åbner plads for nedsættelsesreglen i andet punktum. Men dernæst må selskaberne ved samarbejde indenfor brancherne kunne skabe adgang til at fordele så meget som muligt af den risiko, genforsikringsreglen nu fritager dem for.

Hvor stærk trang der er til slige ændringer, vil iøvrigt bero på, om reglerne i FAL bliver ændret i en anden retning.

Jeg har allerede antydnet, at § 6 omfatter vidt forskellige forhold — fra den ret undskyldelige uagtsomhed til de groveste tilfælde, der kan vække mistanke om svig — og at reglen ikke er lige tilfredsstillende for alle tilfældene.

De tilfælde, hvor der kun er vist en ringe, ret undskyldelig uagtsomhed, vilde det være ret nærliggende at ligestille med dem, hvor der overhovedet ikke er vist uagtsomhed. Der kunde altså rejses spørgsmål om at udvide FAL § 5 til at omfatte dem. Derfor taler, at det synes at stemme med det almindelige forsikringsøgende publikums interesser.

For de groveste tilfælde vilde det på den anden side være ønskeligt at have regler, der var strengere end FAL § 6.

Alligevel er det tvivlsomt, om man bør gennemføre en ny lovordning efter disse linier. Grunden hertil er, at det er overordentlig vanskeligt at få det enkelte tilfælde oplyst så godt, at man

med sikkerhed kan afgøre, om forsikringstageren har udvist større eller mindre uagtsomhed, eller om der er mulighed for svig.

Folke Schmidt har berørt problemet ganske kort.¹⁴⁾ Han anser det for sandsynligt, at man må opretholde det gældende strenge culpaprincip ved forsikringer, som tages af købmænd, industridrivende og andre indehavere af bedrifter.¹⁵⁾ Ved anden forsikring, såsom brandforsikring af indbo, livs- og ulykkesforsikring skulde man derimod kunne se bort fra al uagtsomhed.

Jeg tror, *Folke Schmidt* går for vidt her. Men det bør overvejes, om man ikke kan gå et stykke i den nævnte retning. En vanskelighed er vel også her at drage grænsen mellem de tilfælde, der bør behandles mildt, og de andre.

I dansk forsikringspraksis er der vel nok ialfald i visse brancher en tendens til at lade være med at anvende § 6 i de tilfælde, hvor det er klart, at der kun er udvist en ringe, ret undskyldelig uagtsomhed. Men det er utilfredsstillende, at det afhænger af selskabets fri beslutning, om en erstatning skal betales.

Særlig for at ramme grovere uagtsomhed kunde man overveje at indføre en smidigere regel, der gav adgang til skønsmæssig yderligere nedsættelse af erstatningen. En slig regel skaber imidlertid en uheldig usikkerhed, der atter giver det enkelte selskabs gode vilje for stort råderum. Denne ulempe kunde dog modvirkes ved, at afgørelserne blev overladt til et sagkyndigt nævn, der blev nedsat under medvirkning af det offentlige, vel i reglen for hver branche for sig, eller blot ved at indrette et sagkyndigt nævn, hvis responsum skulde indhentes i alle omtvistede tilfælde.

Paa disse områder føler jeg i høj grad, at jeg ikke har tilstrækkelig praktisk erfaring om forsikring. Det samme gælder endnu mere om genforsikring. Hvis jeg nogenlunde har undgået uheldige følger af min manglende erfaring, er det, fordi jeg har fået talrige værdifulde oplysninger og vink af direktør *G. L. Christrup*.

¹⁴⁾ Samme værk s. 42 f.

¹⁵⁾ Selv for disse tilfælde synes *Folke Schmidt* iøvrigt at ville komplettere proratereglen med en bestemmelse, der giver dommeren adgang til at lade mildere følger indtræde, når den stive prorateregel vilde lede til ubillighed, hvilket navnlig kan ske, hvor der kun er udvist ringe uagtsomhed. Se *Faran och försäkringsfallet* s. 154 ff.

Men jeg håber, man har forstået, at jeg på mange punkter ikke har en afklaret mening, men kun har ønsket at rejse en diskussion.

(Som det fremgår af diskussionen, er den nærmere drøftelse af overforsikringstilfældet — efter note 1 — tilføjet senere).

D i s k u s s i o n :

Underdirektør *Christrup* mente ikke, at Genforsikringsreglen er saa paakrævet, at der under Hensyn til de med dens Anvendelse forbundne Vanskeligheder er Grund til at opretholde den. I Henhold til pro rata-Reglen er Selskaberne sikret imod at skulle betale Erstatninger, der ikke svarer til de faktisk modtagne Præmier.

Genforsikringsreglen har derfor principielt kun Betydning for Skadernes Fordeling paa de enkelte Aar, og skønt dette Forhold naturligvis ikke er uden Vigtighed for Selskaberne, synes det dog ikke at kunne begrunde Reglens Opretholdelse.

I Tilfælde af en Lovændring vilde det formentlig være naturligt at ophæve Reglen som en almindelig Regel og alene at opretholde den for de Brancher, hvor den kan paavises at være af særlig Betydning, hvilket muligt vil være Tilfældet med Hensyn til Livsforsikring. Ogsaa her vil dog pro rata-Reglen i de fleste Tilfælde sikre Selskaberne i det Omfang, det er fornødent.

Som af Indlederen fremhævet, er det formentlig tvivlsomt, om der i de nu sædvanligt anvendte Genforsikringskontrakter er Hjemmel til, efter at Forsikringsbegivenheden er indtraadt, i Forhold til en Participant at foretage Regulering af Genforsikringsafdækningen, hvis Cedenten vilde have holdt mindre for egen Regning, om de rette Oplysninger havde foreligget ved Forsikringens Tegning. Mod at anerkende en saadan Efterregulering kan imidlertid næppe anføres, at Efterregulering kun vil finde Sted i det Tilfælde, hvor en Forsikringsbegivenhed er indtraadt, og at Participanten som Følge heraf ikke vil opnaa den fornødne Udligning, idet Reglen i F. A. L. § 6, 2. Stk. i Relation til den direkte Forsikrer netop foreskriver, at Forsikreren skal bære Risikoen ved at udrede pro rata-Erstatning, hvor urigtige Oplysninger er med-

delt, og idet der ikke er Grund til at stille Participanten gunstigere end det direkte tegnende Selskab.

Hele Spørgsmaalet om urigtige Risikooplysninger har ikke saa stor Betydning, og Reglen i F. A. L. § 6 paaberaabtes kun sjældent af Selskaberne.

Erfaringen viser, at der med stor Sikkerhed kan gaas ud fra, at Selskaberne behandler de enkelte Tilfælde under behørig Hensyntagen til de nærmere Omstændigheder ved de urigtige Oplysningers Meddelelse. Er urigtige Oplysninger meddelt ved en undskyldelig Fejltagelse, undlader Selskaberne ofte at paaberaabe sig, at urigtige Oplysninger er meddelt og stiller da alene Krav om, at der efterbetales den Præmie, der skulde have været erlagt, hvis Forsikringen ved dens Udstedelse var blevet tariferet paa det rigtige Grundlag. Under Hensyn hertil synes der ikke at være Anledning til at oprette et Nævn eller lignende til Behandling af Tilfælde henhørende under F. A. L. § 6, 2. Stk.

Direktør *Knud Christensen* bekræftede, at Spørgsmaalet om urigtige Risikooplysninger i Tiden efter Forsikringsaftalelovens Ikrafttræden har vist sig ikke at have saa stor Betydning bortset fra Livsforsikringen, hvor man synes at være tilfreds med § 6, i hvert Fald efter de sidst foretagne Ændringer.

Det er heldigt, at disse ikke fuldt afklarede Spørgsmaal nu fra forskellig Side er taget op til teoretisk Behandling. Ved Bedømmelsen af de forskellige Muligheder maa man imidlertid holde sig for Øje, at det ikke alene kan være afgørende hvilken Løsning, der er fordelagtigst for den sikrede. Der maa ogsaa tages Hensyn til Selskabernes Teknik og til en vis Sammenhæng med Retsreglerne i Almindelighed. Man maa saaledes fastholde et Krav om hæderlig Optræden fra Publikums Side ogsaa paa dette Omraade.

Den af Drachmann Bentzon og Indlederen hævdede Forstaaelse af pro rata-Reglen, hvorefter der sker en Nedsættelse af *Forsikringssummen*, er vel i Overensstemmelse med Lovens Ord, men den fører til uheldige Resultater i de mange Tilfælde, navnlig indenfor Industri og Handel, hvor en vis Overforsikring forsætlig opretholdes. Denne Overforsikring bør næppe komme Forsikringstageren til Gode, naar han har begaaet en Fejl, og i disse Til-

fælde bør man derfor foretage en forholdsmæssig Nedsættelse af *Erstatningen*.

Det kan i hvert Fald ikke akcepteres, naar det fra visse Sider hævdes, at man uanset Reglen i § 6 maa se bort fra saadanne Vilkaar, som Selskabet vilde have opstillet, hvis der havde foreligget rigtige Oplysninger.

Store og smaa Selskaber genforsikrer i forskelligt Omfang, og det er uheldigt, at det paa Grund af Genforsikringsreglen kan faa Betydning for den sikredes Retsstilling, om Forsikringen er tegnet i et stort eller lille Selskab. Det er dog meget tvivlsomt, om Reglen bør ophæves — navnlig inden for Livsforsikringen.

Indlederen havde derefter Ordet for nogle afsluttende Bemærkninger, hvorunder han udtrykte sin Glæde over, at der ikke fra Forsikringspraktikeres Side fandtes noget væsentligt at indvende mod en Afskaffelse af Genforsikringsreglen.

Anvendelsen af pro rata-Reglen i Tilfælde af Overforsikring frembyder en Del Vanskeligheder navnlig i de af Direktør Knud Christensen fremdragne Tilfælde af kollektiv Forsikring af Ting, hvor der aftales en bestemt Forsikringssum, skønt Mængden af forsikrede Ting — og dermed Værdien — forandrer sig i Forsikringstidens Løb. Han turde ikke paa staaende Fod tage endelig Stilling til Spørgsmaalet, om man her burde søge at finde en anden Løsning end en forholdsmæssig Nedsættelse af Forsikringssummen.

Spørgsmaalet om urigtige Risikoplysninger er i høj Grad paa-virket af Selskabernes vidtgaaende Anvendelse af Agenter. Dette havde *Indlederen* ikke kunnet gaa ind paa i Foredraget. Men Tendensen gaar i Retning af, at Selskaberne i stadig højere Grad maa svare for, hvad Agenterne bedriver.